

Sadık Adam

Daha dün, hem de siyasette kendine rakip ve dört çocuğunun annesi yıllanmış bir metres de varken, bir Devlet Başkanı (Francois Hollande), bir başka –medyatik- genç sevgilinin evini motosikletiyle terk ederken görüldüğünde, kamuoyunun,

“Onun cinsel maceraları kamusal göreviyle hiçbir ilişkisi olmayan birer özel meseledir”
kanaatinde tartışmasız (% 79) birleşmiş bir ülke için, *“Sadık Adam”* doğrusu ilginç bir filmi.

Fransız aktör Louis Garrel’i çok beğenirim. Onun hem oynayıp, hem yönettiği bu yeni filmi elbette kaçırmadım.

Garrel, sanıyorum henüz kırk yaşında bile değil. Önce babasının (Philippe Garrel) yönettiği filmlerde oynadı . Hâlâ, baba-oğul zaman zaman birlikte çalışıyorlar. Hemen hemen hepsini gördüm ortak filmlerinin.

Babasını, ona ve onun *öncü sinemasına* düşkünlüğünden ötürü, *“Godard’ın oğlu”* diye tanımlarlar.

Louis de, muhteşem bir *Godard* canlandırdı birkaç yıl önce. Bunlar, baba-oğul, onların filmleri için bir ipucu sayılabilir.

*“Sadık bir Adam”*ın senaryosunu Jean Claude Carriere ile birlikte imzalamış. Garrel: Film için ikinci büyük ipucu da bu.

Carriere, Bunuel in müthiş filmlerini, *“Gündüz Güzeli”* ni, *“Burjuvazinin Gizli Çekiciliği”* ni yazmış, *“Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği”* ni senaryolaştırmış

bir efsanedir.

“Sadık Adam”, ‘gene aynı nehirde’ ama bugün akan,
‘aşkın’, özellikle ‘kadın ruhunun’, onun ‘cinsel varoluşunun’
gizemlerinde sakın sakın dolaşan,
klişe tanımla bir “aşk üçgeni” öyküsü.
Ama bir “klişe film” film filân değil.

Bir grup Parisli okuryazar genç (küçük) kentsoylunun
telaşsız yaşam temposunda geçiyor:

Büyük harfle değil, küçük harflerle yazılmış
bir ‘modern hayat’ kesiti.

Özendirecek kadar patırtısız, gerilimsiz,
‘kadın-erkek ilişkisi’ deyip geçilen ‘muamma’ içinde
hem aşkı yaşayan, hem birbirini anlamaya çalışan,
bencillik ve kurnazlıktan (hatta kıskançlıktan) uzak,
dürüst insanlar.
Bize ‘insan olmak macerasıyla’ ilgili bir şeyler hissettiriyorlar.

Bazı insanlar aşkı bir ‘kahraman’ gibi yaşar.

Canlandırdığı o kişilik (filmdeki adı Abel),
Lois Garrel’e her zaman çok yakışıyor.
Etrafımda onun gibi genç birileri olsun isterdim doğrusu.

Filmi anlatacak değilim, ama büyük bir hazla seyrederken,
bir ara, şöyle bir karşılıklı konuşma geçti:

Kadın , “100-120 yıl yaşayacağımız doğru mu?
diye sordu, sevgilisine, gayet masumca.

Abel, o bayıldığım ona has sükunet içinde,
“Emeklilikler yetecek mi, aşk o kadar süremezse ne olacak?
diye cevap verdi.

Kimilerinin ‘çağın muazzam sorunu’
gibi gördüğü bir konu, ‘hayat süresinin uzaması’,

o iki genç sevgili için,
hem ekonomik , hem de insani yanıyla
bu kadar *kısa ve basitti*.

“**Yalın hayat**”, yeri gelir, ‘*peynir-ekmekle yetinmek*’
alegorisi ile anlatılır ya bu ülkede;
o *sadelikte, saflıkta* bir günlük konuşmaydı.

Belki Garrel’e haksızlık ederek,
-bu bilgeliği olsa olsa o yazmış olabilir düşüncesiyle-
Jean Claude Carriere için,
“*Uсталık, işte bu*” dedim, kendi kendime.

‘*Sadakat*’ (ve karşıtı ‘*aldatma*’) Fransızlar için
artık ‘**etik**’ bakımından bitirilmiş bir tartışma
diye düşünülüyor. Bu doğru.
‘*İki yüzlülüğü sürdürmemek*’ de diyebiliriz buna.

‘*Özel hayat*’ın korunması alanında
Fransız yasaların gücü herkes için yeterli.
Başkan, çöpçü fark etmiyor.

Fransızlar, sosyal çevrelerini,
birinin herhangi bir ilişkisi için hoşgörülü ve
başkasının yaşadığı şey ‘*kendini ilgilendirmez*’,
hatta bu ‘*müsamahaya*’ destek verici olarak algılıyor.

Okuduğum bir incelemeye göre,
toplumun dörtte üçü, bir an için
evlilik-dışı bir yakınlaşması ya da ilişkisi söz konusu olsa,
yakın çevresinin bunu
‘*mesele hâline getirmeyeceğine*’ ve
‘*ondan uzaklaşmaya*’ kalkmayacağına inanıyor.
Ama benim gördüğüm, yaşlanmaya yüz tutmuş kadınlar
bu tür olan/bitenden daha çok inciniyor.

Bunu son zamanlarda bu konuda sayıları gittikçe artan
hepsinde, başta yaşının ilerlemesini
hiç iplemeyen Juliette Binoche,

en gözde oyuncularının oynadığı,
iyi yönetmenlerinin çektiği
'arkadaş grubu' filmlerinde de görüyoruz.
Çok örneği var o 'basit gündelik hayat' filmlerinin.
Herkes ama ufak ama tefek *bir şeyler* yaşıyor.
Çoluk çocuk için de anne veya babanın yaşadıkları
gizli ve dert olmaktan çıkıyor o filmlerde.

Fransızlar, bütün Avrupa'da, muhtemelen
bu tür durumlar için en anlayışlı,
'hayatta her an böyle şeyler olabilir,
herkes benzer şeyler yaşayabilir'
bakışına sahip bir millet:
Gene onların tanımıyla,
"Eğer, şanslıysan!"

Aslında belki bütün Avrupa kıtasında
bu tür 'kıpırdanmaların' çok büyük bir bölümünü,
bir yazarın hoş bir kelime oyunu yaparak
"playfair" olarak adlandırdığı gibi,
gündelik hayatın gerçeklerinden ve yükünden biraz uzaklaşıp,
ille de eş değiştirmeye vardırılması hiç de gerekmeyen,
bir 'nefes alma' olarak görüyorlar.
Hem de her gün biraz daha fazla:
Kısa ve hoş *yan yola sapışlar*.

Fransızlar baş başa konuşacak konu bulmayı bilen insanlar.
Bu 'kıpırdanmalara' bir 'yaşama sanat formu' vermeyi de beceriyorlar.

Rahat konuşmalarla geçen uzun öğle buluşmaları,
elde telefonla geçmeyen elegan akşam yemekleri,
romantik yerlerde haftasonu 'yenilenmeleri'...
(Bir yazar arkadaşım
öğle yemeği için gittiği "Hamdi Lokantası"nda
Boris Becker ve çok genç 'bir kız arkadaşıyla'
dün yan yana masalarda oturduğunu anlattı bana.)

Bütün mesele, neyin 'aldatma' olduğu konusundaki
'ahlâki bakış'ta.

PEW Araştırma Merkezi'ne göre,
"Fransızların yüzde 40'ı 'aldatma'nın
bir 'ahlak meselesi' olduğunu düşünmüyor."
Bizdeki karşılığıyla söylersek,
bir '**namus meselesi**' değil.

Aldatma'yı orada da bir '*özel günah*' olarak görenler
kuşkusuz var ve olabilir.
Ama şu kesin ki, bu Fransız kamuoyunu ilgilendirmiyor.

Ünlü yazarların, sanatçıların, devlet başkanlarının
özel hayatlarında yaşadıkları orada
kasetle komplo konusu olabilecek birer *sır* değil.
Ama *tasası* kimseye de düşmüyor.

Gene de, hepimizin günlük hayatında
bu konu ve getirdikleri üzerinden
dönmeyi sürdürüyor dünya.

Her yıl Avrupa'nın '*Aldatma Haritaları*' çıkarılıyor.
Geçen Haziran ayı verilerine göre, gazeteler,
"Avrupa'da son 50 yılda hayat arkadaşını aldatan
kadın sayısının yüzde 270 arttığını,
aynı dönemde erkeklerdeki artışın yüzde 63 olduğunu "
yazıyor.

Çünkü erkekler ezelden beri zaten daha çok yapıyor o işi.
Şimdi anlaşılın kadınlar da rahatlıyor.

Nabızlar düzensiz atıyor bazen.
Bazen '*bir şeyler*' önlenemiyor, hormonlar vs.
İnsanlar aşık oluyor, kimisi ömür boyu seviyor.
Kimileri için '**sadık olmak**' ne bir '*karar*',
ne bir '*ahlak meselesi*'.
O sadece '*öyle biri*'.
Kimileri ise '*öyle biri*' değil, tek eşlilikte sıkışıyor.
Bazen *yan yollarda da dolaşmak* istiyor.
Kiminin -görünür- kitabında

'başkasıyla yeniden başlamak'

sözcükleri yok.

Ama eklemeyi denese, belki daha iyi olabilir.

Hepimiz yaşayıp giderken, peşin hükümlüleri mahcup edebilmeye açık, varlığımızın devingenliğine dair bir konu bu.

Hilmi Yavuz'dan öğrendiğimize göre,

" 'herkes' gibiyken 'herkes'ten biri olmayan"

Behçet (Necatigil) Hoca'nın bir gün karatahtaya yazıp,

öğrencilerine kime ait olduğunu söylemediği o mısralar gibi:

Kim olsa kırar yayı bir kere fazla gerse

Aşkın bana cinnetin zevkini tattıracak

Seni her tahayyülüm eğer böyle giderse.

(Hilmi Yavuz, "Behçet Hoca" Everest Yayınları)

Belki de, birilerinin araştırmalara dayandırarak

öne sürdüğü gibi,

(Cambridge'den psikiyatri profesörü Simon Baron-Cohen,

"The Truth About the Male & Female Brain-

The Essential Difference")

kadın-erkek beyinleri farklı çalışıyor.

Her cins aynı yoğunlukta *'empati'* kuramıyor.

Ercil beynin *'sistem kurma'* yetisi,

belki bu konuda onu daha *'mahir!'* kılıyor.

Bazı insanlar sevdiğini kıskanıyor,

terk edilirse kendine bunu yediremiyor,

kimi de bunları mesele etmiyor.

Kendini, ya da başka birini **'anlamaya'** çalışıyor,

bağışlıyor, bağışlayamıyor,

aldatanların oranları gitgide değişiyor.

Mesela, beni Avrupa'da aldatma oranları

en yüksek bulunan evli Alman kadınları şaşırtıyor.

Filmler daha da derinleşerek yeniden yapılıyor,

konu hiç kapanmıyor.

Çünkü *"Adultery and Other Diversions"* adlı

bir kitap yazmış olan Tim Parks'ın kelimeleriyle,

"Bunlar, hayatın zaman ötesi,

hep devam edecek bir yansıması ."

Bu yazıyı bir filmde etkilenerek,
Batı'yla bir karşılaştırmayı da zihnimden geçirerek,
biraz da bizde belki de hiç bitmeyecek
kadın cinayetleri, önü alınamayan bir vahşet,
ve *"birbirimizi anlamaya çalışma"* yoksunluğumuzun
oradaki tezahürü için de yazdım.

Mart 2020

